

Vrede zoeken, recht doen

Beginselverklaring
van de ChristenUnie

ChristenUnie

An aerial photograph of Amsterdam, Netherlands, taken during the golden hour of sunset. The sky is a deep, clear blue, transitioning to a warm orange glow near the horizon. The city's architecture is visible, featuring a mix of traditional Dutch buildings with gabled roofs and windows, and a prominent large church with a large dome and spire. The foreground shows a street with a tram and some greenery. The ChristenUnie logo is overlaid in the bottom right corner.

Vrede zoeken, recht doen

Proloog

Lucas 4:14-21

Zo'n tweeduizend jaar geleden ging Jezus naar Nazareth, de stad waar Hij was opgegroeid als timmermanszoon. Op sabbat bezocht Hij de synagoge en ging zitten tussen de mensen. Toen er gelezen ging worden uit de heilige boeken, stond Jezus op. Hij nam de boekrol van de profeet Jesaja en las voor:

Jesaja 61:1-2

‘De Geest van de Heer rust op mij, Hij heeft mij gezalfd, om aan armen het goede nieuws te brengen, om aan gevangenen hun vrijlating bekend te maken, aan blinden het herstel van hun zicht, om onderdrukten hun vrijheid te geven, om een genadejaar van de Heer uit te roepen.’

Jezus rolde de boekrol weer op, gaf hem aan de dienaar en ging zitten. Alle ogen bleven op Hem gericht. Toen nam Hij weer het woord en zei:

‘Vandaag hebben jullie deze schrifttekst in vervulling horen gaan.’

*Apostolicum (170)
Geloofsbelijdenis
van Nicea (381)
Nederlandse
geloofsbelijdenis (1561)*

Jezus is de gezalfde, de Christus. Hij verkondigde het goede nieuws van Gods Koninkrijk: een belofte voor de toekomst, maar ook een werkelijkheid hier en nu. Alleen in Hem vinden mensen werkelijk vrede.

De Zoon van God regeert in deze wereld. Hij kwam niet om aardse macht te bestendigen, maar om wat zwak is te versterken en te verhogen. Hij roept ieder mens, iedere samenleving en iedere overheid op om in Zijn navolging op zoek te gaan naar vrede en recht.

De ChristenUnie wil ook vandaag aan de roepstem van Christus gehoor geven en op Zijn boodschap aanspreekbaar zijn, zoals verwoord in haar grondslag:

‘Gedreven door Gods liefde en Christus’ koningschap wil de ChristenUnie zich inzetten voor de samenleving en het

Grondslag

bestuur van ons land. Zij erkent dat de overheid door God is gegeven en in Zijn dienst staat om recht te doen en vrijheid en vrede te beschermen, wereldwijd.

De ChristenUnie baseert haar politieke principes op de Bijbel, Gods geïnspireerde en gezaghebbende Woord.

Haar leden verenigen zich vanuit het christelijk geloof, zoals kernachtig verwoord in de Geloofsbelijdenis van Nicea.’

In deze beginselverklaring geeft de ChristenUnie aan hoe ze deze grondslag politiek wil vertalen:

- *in haar visie op de samenleving en de politiek,*
- *in haar politieke kernwaarden,*
- *in haar eigen houding.*

Een goed leven is een leven in verbondenheid, dat is het grondmotief van de ChristenUnie. Dien de samenleving, deel de vrijheid, bescherm het leven, vanuit dat appel wil zij politiek bedrijven. En op dat appel wil zij ook zelf aanspreekbaar zijn.

Leven in verbondenheid

Over samenleving en politiek

Wij zijn geroepen tot een leven in verbondenheid, met de Schepper, met de schepping en met elkaar.

Ieder mens is een unieke persoon. Een authentiek en vrij leven is een groot goed. Maar we zijn geen losse individuen. Verbondenheid is geen kwestie van een vrije keuze of van een contract aangaan. Verbondenheid en afhankelijkheid zijn de realiteit van ons leven.

We zijn geschapen door God, naar Zijn beeld. Het leven is geen toeval. Waarheid is geen subjectieve aangelegenheid. Het leven heeft zijn oorsprong en eindbestemming in God. Zijn Woord is waar, heeft zeggingskracht voor heel ons leven en samenleven en resoneert in ons geweten. Wij kunnen geven,

Het goede leven

*‘Personalisme’
Genesis 1:27
Jacques Maritain,
Humanisme intégral
(1936)*

Gods koningschap

omdat Hij gegeven heeft. Al het aardse gezag staat onder Zijn gezag en Zijn gerechtigheid.

Rentmeester- schap

*Genesis 2:15
Nederlandse
geloofsbelijdenis art. 12*

We maken onderdeel uit van de schepping. Hoezeer mensen ook dromen van een maakbare wereld, onze rol is relatief. Natuurrampen bepalen ons bij onze nietigheid. Hoe vergevorderd onze technologie ook is, wij geven de natuur niet haar wonderbaarlijke evenwicht. Wij leven dankzij de zuurstof in de lucht, het water dat onze dorst lest, de grond onder onze voeten en het voedsel dat de aarde voortbrengt. Wij komen tot bloei wanneer we als goede rentmeesters zorgen voor wat God geeft.

Het goede samenleven

*'Bonum commune'
1 Korinthe 12:12-30
Mater et magistra (1961)*

We zijn geplaast in verhouding tot elkaar. Vanaf onze geboorte tot ons levenseinde leven we in afhankelijkheid van anderen. We kunnen slechts bestaan en voortbestaan met elkaar. We komen tot bloei, niet in lege autonomie, maar in ons samenleven.

Gelukkig zijn onze wereld en onze tijd gezegend met veel verbondenheid. Van Gods schepping plukken mensen dagelijks de vruchten. Samenwerking, ondernemerschap en technologische ontdekkingen hebben de mensheid veel goeds gebracht. Velen leven in vrijheid en vrede samen. Wereldwijd werken mensen aan gerechtigheid.

Gebrokenheid

*Romeinen 8:5
Aurelius Augustinus,
De stad Gods (426)
Heidelbergse
catechismus (1563)
zondag 2
Dordtse Leerregels
(1618-1619) hfdst. 3
G. Groen van Prinsterer,
Ongeloof en revaluatie
(1847)
Egbert Schuurman,
Reformatorsche
cultuurkritiek (1993)*

Toch is de wereld bepaald niet volmaakt. Ze is vaak ver weg van Gods bedoeling, omdat wij ons van onze Schepper hebben afgewend. Wij hebben onze hoop gericht op onszelf. We verlangen onszelf tot wet te zijn en over de ander te heersen. Zo verlagen we ons tot egoïsme en hebzucht, en raken daarin verstrikt.

Ons handelen bedreigt het klimaat en de leefbaarheid op de aarde. Machtswellust en honger naar meer verstoren gelijke kansen op een goed bestaan. De wereld kent instabiliteit, onveiligheid, terreur en haat. Noodgedwongen verlaten velen huis en haard.

Ook in onze samenleving zijn mensen bezorgd over hun bestaanszekerheid en de toekomst. Doorgeslagen individualisering en marktdenken gaan ten koste van relaties, gezinnen en gemeenschappen. In onze samenleving is er vervreemding en polarisatie.

In deze gebroken wereld zijn wij allen geroepen tot de vrede en tot het recht. Wie zoekt naar recht en vrede blijft niet hangen in passieve pleidooien. Recht doen betekent je inzetten voor een menswaardig bestaan voor de ander. Vrede zoeken betekent blijven werken aan verzoening in een wereld vol conflicten.

In onze roeping tot recht en vrede hebben verschillende maatschappelijke verbanden een verschillende verantwoordelijkheid. Een geloofsgemeenschap heeft een andere roeping dan een gezin, een liefdadigheidsvereniging een andere dan een onderneming. De verschillende maatschappelijke verbanden vullen elkaar aan en hebben elkaar nodig. In de bloei van deze verbanden ligt de bloei van heel de samenleving.

De overheid heeft een eigen roeping en verantwoordelijkheid. Zij is geroepen recht te beschermen en onrecht te bestrijden. Zij waakt over de ordening van de samenleving en het gemeenschappelijk belang. Zij beschermt het kwetsbare en de kwetsbaren.

De overheid neemt de verantwoordelijkheid van andere maatschappelijke verbanden niet over. Zij beschermt hun ruimte om hun verantwoordelijkheid te kunnen nemen en ondersteunt hen in die verantwoordelijkheid.

In onze democratische rechtsstaat wordt de macht begrensd: door het recht, door tegenmacht en door verantwoording.

Wetgevende en uitvoerende macht zijn gescheiden.

De rechtsspraak is onafhankelijk. Alle burgers zijn gelijk voor de wet. In ons zo verdeelde land symboliseert het koningshuis, dat boven de partijen staat, onze verbondenheid aan elkaar.

Gerechtigheid

*Jeremia 29:7
Verklaring van
Lausanne (1974) art. 5*

Verschillende verantwoordelijkheden

*'Soevereiniteit in eigen kring'
Abraham Kuyper
(1880)
Herman Dooyeweerd,
De wijsbegeerte der
wetsidee (1936)*

Publieke gerechtigheid

*Romeinen 13:1-4
André Rouvoet,
Reformatrische
staatsvisie (1992)*

Subsidiariteit

*Rerum novarum (1891)
Quadragesimo anno
(1931)
Pacem in terris (1963)*

Democratische rechtsstaat

In de democratie worden wij allen uitgenodigd om, vanuit onze waarden en overtuigingen, mee vorm te geven aan de samenleving. Burgers kiezen daartoe volksvertegenwoordigers, die geroepen zijn naar eer en geweten het recht te dienen. De democratie vraagt van volksvertegenwoordigers en burgers een inzet, die steeds vernieuwd dient te worden.

Dienstbare macht

*Spreuken 14:34
Thomas van Aquino,
Over het koningschap
(1267).
Andre Rouvoet, Macht
dienstbaar maken aan
gerechtigheid (2009)*

Soms is er wantrouwen of cynisme jegens hen die macht hebben. Inderdaad is macht vaak vuil van menselijke fouten. Soms lijkt de macht zelfs een doel op zich geworden. Maar dat is geen reden om ons van de macht af te keren. Want macht draait ten diepste om verantwoordelijkheid nemen. We zijn geroepen macht dienstbaar te maken aan het recht.

Christelijke politiek

Door de eeuwen heen hebben ook christenen gehoor willen geven aan hun roeping tot gerechtigheid: biddend en werkend en met vallen en opstaan. Het christelijk geloof heeft grote invloed op de ontwikkeling van de samenleving en democratische rechtsstaat, in ons land en elders in de wereld. Het is goed als christenen daaraan mee blijven bouwen. Ook de ChristenUnie wil niet wegglopen voor verantwoordelijkheid. Ze wil de Heer dienen, door vrede te zoeken en recht te doen.

Dien de samenleving

Kernwaarden van de ChristenUnie (1)

We zijn geroepen tot de dienst aan onze naaste. Deze roeping wordt waargemaakt, niet als abstract ideaal, maar binnen concrete relaties en gemeenschappen.

De roeping tot dienstbaarheid geldt ons allen in de veelkleurige relaties die we kunnen aangaan in dit leven: relaties van liefde en trouw, familiebanden of vriendschappen, relaties binnen de geloofsgemeenschap, de buurt of het werk. De toewijding aan deze relaties is een persoonlijke verantwoordelijkheid.

Dienstbare samenleving

*Roel Kuiper,
Dienstbare
samenleving (2001)*

De overheid beschermt de ruimte om relaties te kunnen onderhouden.

Onze samenleving komt niet uit de lucht vallen. Elk mens was ooit kind, geboren uit een vader en een moeder. We vormen allemaal een schakel in een ketting van menselijke relaties die de generaties verbindt: een ketting die teruggaat tot het begin van de aarde.

God heeft al in het begin het huwelijk ingesteld. Deze publieke verbintenis tussen man en vrouw is uniek en waardevol. De overheid erkent en beschermt het huwelijk naar deze oorsprong en betekenis. In haar bescherming en ordening heeft de overheid ook oog voor hen die niet of niet meer gehuwd leven.

Gezinnen en families geven betekenis aan ons bestaan, zijn de basis van onze persoonlijke ontwikkeling en dragen zo bij aan de veerkracht van heel de samenleving. Wanneer het misgaat in deze relaties komt de gebrokenheid pijnlijk dichtbij. De overheid is geroepen de ruimte voor een gezins- en familieleven te beschermen en te ordenen, ook als relaties gebroken zijn. De overheid beschermt de positie van het kind en houdt in haar beleid rekening met de verantwoordelijkheid van ouders voor hun kinderen.

Lang niet iedereen heeft een goede uitgangspositie om deel te kunnen nemen aan de samenleving. De overheid beschermt de kans van ieder om mee te doen. Ze waakt over de volksgezondheid en draagt bij aan de volkshuisvesting en infrastructuur. Ze heeft aandacht voor het onderwijs en culturele vorming. Ze beschermt goede arbeidsomstandigheden en het sociaal vangnet. Ze heeft oog voor de kwetsbaren en de ouderen, voor zowel hun zorgbehoefte als hun waarde voor de samenleving.

De overheid waakt daarbij voor onbegrensd optreden. De verzorgingsstaat heeft veel goeds gebracht, maar vormt ook

*Johannes Althusius,
Politica (1603)*

Huwelijk

*Genesis 2:24
Markus 10:2-9*

Gezin en familie

Sociaal beleid

een bedreiging voor de eigen verantwoordelijkheden van mensen en maatschappelijke verbanden. De overheid houdt oog voor de veelkleurigheid van de samenleving en ieders eigen verantwoordelijkheid.

Integratie

Mensen uit alle windstreken hebben een plek gevonden in ons land, op zoek naar bescherming, werk of via persoonlijke relaties. Ook nieuwkomers zijn geroepen tot een dienstbaar samenleven. De overheid bestrijdt discriminatie en achterstelling van mensen daarom met kracht. Ze ondersteunt de integratie van nieuwkomers. Integratie is geen keuze, maar een morele verplichting.

Economie

*Bob Goudzwaard,
Kapitalisme en
Vooruitgang (1976)
Johan Graafland,
Het oog van de naald
(2007)
Caritas in veritate (2009)*

De overheid schept randvoorwaarden voor een dienstbare markt. Een goede markt draait niet om groei, om altijd meer. Een goede markt is niet gebaseerd op maximale exploitatie van werknemers. Een goede markt draait om de bloei van mensen. Zij komt tot haar recht als arbeid en kapitaal geen tegengestelde krachten zijn en als ondernemers, werkgevers en werknemers van elkaars talenten profiteren. In de economie dient oog te zijn voor de last die een schuld kan zijn en voor het belang van herstel. De overheid ordent de markt, zodat die tot haar bestemming kan komen. Wanneer de markt de samenleving gaat domineren of als marktpartijen hun macht misbruiken, grijpt de overheid als marktmeester in.

Zondagsrust

Onze samenleving en economie gedijen wanneer er een moment van rust is. Het Bijbelse principe van de rustdag heeft ook maatschappelijke betekenis. Bij zeven dagen in de week vierentwintig uur per dag doorgaan is niemand gebaat. Collectieve rust is van belang om een gezins- en gemeenschapsleven te kunnen leiden. De zondagse rustdag, vanouds de dag van de christelijke eredienst, verdient bescherming.

Internationale samenwerking

Ook in internationale samenwerking handelen mensen vanuit relaties. Daarbij zijn een gedeelde geschiedenis, een gedeelde cultuur en gedeelde waarden en normen van betekenis.

Ons land koestert de vriendschap met andere democratische naties. Nederland werkt van harte samen in Europa, als een samenwerkingsverband van nationale staten en gemeenschappen.

Europa

De ChristenUnie weet zich verbonden met christelijke geloofsgenoten wereldwijd. Zij weet zich verbonden met Israël, volk en land van Gods eerste verbond. Zij verlangt naar de vrede van Jeruzalem.

Israël

*Psalm 122:6-7
Romeinen 11:16-24
Galaten 6:10*

Internationale samenwerking en vriendschap staan nooit los van de gerechtigheid. Recht en vrede is hun hogere doel. Ook in internationale context dient er oog te zijn voor mensen en gemeenschappen in een kwetsbare of minderheidspositie.

Internationale gerechtigheid

Internationale samenwerking staat niet in het teken van altijd meer marktwerking. Juist een wereldwijde markt dient geordend en begrensd te worden en vraagt om samenwerking tussen overheden wereldwijd. Overheden dienen zich in te spannen voor eerlijke handel, zodat alle volken tot bloei kunnen komen.

Multinationale markten

Internationale samenwerking staat niet in het teken van continue concentratie van macht. Ze dient onze nationale soevereiniteit niet te verzwakken. Ze staat of valt bij draagvlak onder de nationale bevolkingen en bij democratische legitimiteit. Zonder nationale, provinciale en lokale gemeenschappen te verabsoluteren, mogen we ze dankbaar aanvaarden als begrensde ruimten, waarin we concreet mogen werken aan vrede en recht.

Nationale soevereiniteit

*Bart Verbrugh,
Universeel en
antirevolutionair
(1985)*

Deel de vrijheid

Kernwaarden van de ChristenUnie (2)

Mensen hebben de vrijheid gekregen om vanuit hun diepste geloof en overtuigingen keuzes te maken in het leven. We zijn geroepen elkaar in deze vrijheid te laten delen.

Wij hebben de vrijheid niet gekregen om de ander te kwetsen of onvrijheid te vestigen. Vrijheid geeft ons verantwoordelijkheid. We hebben haar gekregen om elkaar op te bouwen.

Privacy

Mensen hebben recht op een persoonlijke levenssfeer. In tijden van digitalisering staat onze privacy sterk onder druk. Er zijn internationale krachten die intieme informatie als object van handel of manipulatie behandelen. De overheid beschermt burgers door hun persoonlijke levenssfeer te beschermen.

Vrijheid van vereniging

Binnen de grenzen van de rechtsstaat hebben mensen het recht gemeenschappen en organisaties te vormen, waarin levensovertuigingen gedeeld worden. De maatschappelijke meerderheid is geroepen de vrijheid van minderheden te beschermen. Ieder mens heeft het recht zich van een gemeenschap af te keren.

Geloofsvrijheid

Dignitatis humanae
(1965)
Verklaring van Lausanne
art. 13

Binnen de grenzen van de rechtsstaat heeft ieder het recht zijn godsdienst of overtuiging, individueel of in gemeenschap met anderen, vrij te belijden. Ieder is vrij om zijn geloof of overtuiging een plek te geven in zijn leven en werken. Mensen zijn vrij om hun geloof en overtuiging door te laten werken in de opvoeding van hun kinderen en in het onderwijs op school.

Geloofsvervolgung

De overheid treedt op wanneer mensen omwille van hun persoonlijke identiteit worden vervolgd. Ook elders in de wereld dient ons land zich krachtig in te zetten voor geloofsvrijheid en voor mensen die omwille van hun geloof of overtuiging, of het verlaten daarvan, worden vervolgd.

Onpartijdigheid

Grondwet voor het Koninkrijk der Nederlanden art. 1

De overheid is onpartijdig. Zij maakt geen onderscheid en bestrijdt discriminatie op grond van geloofs-, levens- of politieke overtuiging of op grond van ras, geslacht of geaardheid.

Scheiding kerk en staat

Mattheüs 22:17-21
Maarten Luther,
Over de wereldlijke overheid (1523)

Het is goed dat we in ons land een scheiding van kerk en staat kennen. Religieuze gemeenschappen en overheden hebben een eigen roeping en verantwoordelijkheid. De kerk heeft geen directe zeggenschap over de overheid, net zomin als de overheid directe zeggenschap heeft over de kerk. Dat betekent

niet dat kerk en staat volledig los van elkaar bestaan. Zowel kerk als staat hebben een rol in de publieke samenleving. Kerken en andere levensbeschouwelijke instellingen zijn essentieel voor mensen. Zij vormen een bron van moreel kapitaal voor de samenleving en verdienen bescherming.

*Johannes Calvijn,
Instituut of ondervij-
zing in de christelijke
religie (1536)
Roel Kuiper, Moreel
kapitaal (2009)*

De overheid is niet neutraal. Wie het kwaad wil begrenzen moet weten wat goed is. Onze leiders dienen ook morele leiders te zijn, door recht als recht en onrecht als onrecht te benoemen, en het goede voorbeeld te geven. Moreel leiderschap vraagt ook om eerlijkheid: de erkenning dat deze gebroken wereld niet maakbaar is en dat de reikwijdte van de politiek beperkt is.

Moreel bestuur

De overheid verweert zich krachtig wanneer de vrijheid in ons land wordt bedreigd. Mensen die metterdaad onvrijheid vestigen wordt ook metterdaad een halt toegeroepen. In de strijd tegen onrecht en onvrijheid, dienen we onszelf nooit te verlagen door zelf wapens van onrecht en onvrijheid te grijpen. Een democratie zoekt haar weerbaarheid ten diepste in de publieke moraal.

**Weerbare
democratie**

Bescherm het leven

Kernwaarden van de ChristenUnie (3)

We maken deel uit van één schepping en één mensheid.
We komen tot ons recht in een leven van dankbare verbondenheid.

Laten we kijken naar de vogels in de lucht, ze zaaien niet en oogsten niet, het is God die ze voedt. De schepping is Zijn werk, haar bestaan en eindigheid liggen in Zijn handen. De Schepper geeft genoeg. Van genoeg mogen we genieten. Van genoeg mogen we delen, opdat niemand tekort komt.

**Genieten van
genoeg**

*Mattheus 6:19-34
Martine Vonk, Genie-
ten van genoeg (2016)*

Maar ons systeem en onze moraal zijn gestempeld door de honger naar altijd meer. Wij produceren en consumeren alsof alleen ons eigen leven en onze eigen rijkdom ertoe doen.

**Klimaat en
leefbaarheid**

*Bartholomeüs I, On Earth
as in heaven (2011)
Laudato si' (2015)*

We brengen het natuurlijke evenwicht in gevaar, putten bronnen van water en voedsel uit en vervuilen de wereld. Miljoenen mensen voelen de gevolgen dagelijks. Wij dienen allen met kracht te kiezen voor duurzaam handelen. Als we als collectief niet zorgen voor het kwetsbare in onze wereld, dient de overheid dringend en dwingend op te treden. Ook internationaal dient ons land krachtig in te zetten op duurzame keuzes.

Natuur en dier

*Genesis 9:8-17
Johan Graafland, En God
schiep (2015)*

Planten en dieren zijn door God geschapen en waardevol. Misbruik van dieren en verarming van de biodiversiteit zijn schrijnend. We hebben de verantwoordelijkheid het welzijn van dieren en de rijkdom van de natuur te beschermen. Bij genetische ingrepen is voorzichtigheid geboden. De overheid waakt over onze gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Ethiek van het leven

Psalms 139:13-14

De mens is geschapen als kroon op de schepping. We zijn geroepen het menselijk leven te beschermen, vanaf het prille ontstaan tot aan het levenseinde. Behalve bij levensbedreigende complicaties tijdens de zwangerschap, is het beëindigen van het leven van een ongeboren kind een onbegaanbare weg. Een overheid die het leven eerbiedigt faciliteert geen hulp bij zelfdoding. Mensen verdienen morele en praktische steun en zorg gericht op de kwaliteit van leven en verlichting van lijden. Het kunstmatig rekken van een mensenleven is nooit een doel op zich.

Zorgtechnologie is in ontwikkeling. Steeds dieper kunnen we ingrijpen in het menselijk lichaam. Van nieuwe technieken mogen we gebruikmaken, dankbaar en zorgvuldig. De ethiek van het leven leidt onze technologische ontwikkeling en niet omgekeerd. Ook onvolkomenheden horen bij het mensenleven.

Veiligheid

Bescherming van de veiligheid van haar burgers is een kerntaak van de overheid. De overheid draagt zorg voor defensie, politie en justitie. De overheid bestraft misdad.

Zij grijpt in wanneer mensen worden misbruikt als handelswaar of lustobject. Het is goed als een samenleving verlangt naar veiligheid, maar dat verlangen mag in deze gebroken werkelijkheid ook gerelativeerd worden. Een veilige samenleving begint bij onze onderlinge samenhang en dienstbaarheid aan elkaar.

Ook internationaal dient ons land het onrecht te bestrijden. Met andere landen werken we samen om veiligheid en vrede te bevorderen. Soms kan het kwaad alleen tot staan gebracht worden door militair ingrijpen. Ook dan staat het voorkomen van onschuldige slachtoffers voorop.

Ons land is een welvarend land en we mogen van onze rijkdom delen. Naar kracht draagt ons land bij aan verlichting van tekort en lijden in de wereld. Naar kracht dragen we bij aan de opvang van vluchtelingen, in de eigen regio of in ons land. Hulp dient mensen nooit gevangen te zetten in afhankelijkheid. Hulp dient gericht te zijn op de versterking van mensen en hun gemeenschappen.

Wie vrede zoekt, moet vrede stichten

Over onze houding in de politiek

Vrede en recht worden niet alleen gevonden in woorden, maar ook in onze houding en in ons handelen. De ChristenUnie wil zich ook daarin laten leiden door wat de Heer van mensen vraagt: 'niets anders dan recht te doen, trouw te betrachten en nederig de weg te gaan van je God'.

Wie vrede zoekt dient zelf ook recht te doen. Maatschappelijke en politieke leiders dienen het goede leven voor te leven. Wie recht zoekt, schuwt de confrontatie niet en schroomt niet kwaad

*Augustinus, De strijd van een christen (397)
Beatrice de Graaf,
Heilige strijd (2017)*

**Internationale
veiligheid**

**Internationale
hulp**

Slotwoord

Micha 6:8

aan de kaak te stellen. De gerechtigheid beoogt altijd de ander te verhogen en kent genade.

Wie vrede zoekt dient trouw te zijn. Bestuurders en volksvertegenwoordigers dienen integer en betrouwbaar te zijn, in woord en daad.

Wie vrede zoekt dient nederig te zijn. De ChristenUnie wil het goede zoeken, maar ook haar inzet zal er een zijn van vallen en opstaan.

De ChristenUnie werkt vanuit het besef dat de christelijke boodschap altijd groter is dan zichzelf. Christus is groter dan de onvolmaakte woorden en daden van mensen. Nooit laat Hij zich opsluiten in een systeem of cultuur, in een partij of programma. De volmaakte vrede en het volmaakte recht zullen er pas zijn bij Zijn wederkomst.

De ChristenUnie werkt vanuit het besef dat christenen niet alleen staan in hun zoeken naar recht en vrede. Gods noties van goed en kwaad werken door in het geweten van alle mensen. De ChristenUnie zoekt daarom de samenwerking met ieder die het kwade wil overwinnen door het goede.

De ChristenUnie werkt vanuit het besef dat de overheid een belangrijke, maar ook een begrensde taak heeft. Het geloof in God en de liefde tot onze naaste kunnen en mogen niet met overheidsmacht worden afgedwongen. Ze zijn een zaak van ons hart.

In een vaak rusteloze samenleving mogen christenen handelen vanuit het rustgevende besef dat God deze wereld draagt en leidt met Zijn Geest. Het is goed God te blijven bidden om Zijn leiding. Het is goed God te blijven danken voor wat Hij in dit leven aan ons geeft.

Jesaja 55:8-9
Verklaring van Lausanne
(1974) art. 10

'Natuurrecht'
Romeinen 1:19-20
Thomas van Aquino,
Summa theologiae (1265)
Abraham Kuyper,
Gemeene gratie (1904)

Zacharia 4:6
Nederlandse
geloofsbelijdenis art. 36
Verklaring van Lausanne
art. 13
Deus caritas est (2006)

De ChristenUnie bedrijft politiek met hoop op Jezus, die regeert, dwars door de gebrokenheid heen.

Zijn Koninkrijk is ons toekomstperspectief.

*Psalm 85:10-11
Nicolas Wolterstorff,
Until Justice and
Peace Embrace (1981)*

*'Zijn heerlijkheid zal wonen in dit land,
het heilig land waar goedheid trouw ontmoet,
het recht de vrede met een kus begroet.'*

Stel dat de ChristenUnie niet zou bestaan, zouden we haar dan ook in deze tijd willen oprichten? En waarom dan eigenlijk? Wat betekent haar christelijke grondslag voor de politiek? Wat zijn haar kernwaarden? In haar beginselverklaring geeft de ChristenUnie antwoord op die vragen.

Dit document vormt de basis voor verkiezingsprogramma's en het handelen van onze politici. Het werd op verzoek van het Landelijk Bestuur geschreven door het Wetenschappelijk Instituut. De verklaring werd vastgesteld door de leden op het partijcongres van 24 november 2018.